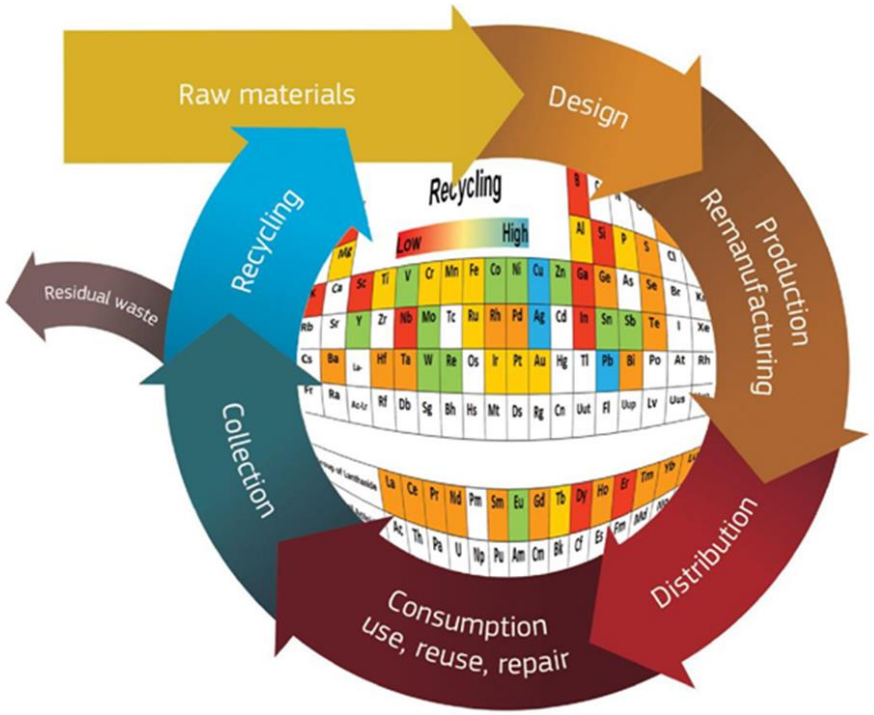
BỘ TÀI NGUYÊN VÀ MÔI TRƯỜNG
VIỆN CHIẾN LƯỢC, CHÍNH SÁCH TÀI NGUYÊN VÀ MÔI TRƯỜNG

CHÍNH SÁCH KINH TẾ TUẦN HOÀN Ở VIỆT NAM

TS. Lại Văn Mạnh
Viện Chiến lược, Chính sách tài nguyên và môi trường

NỘI DUNG TRÌNH BÀY

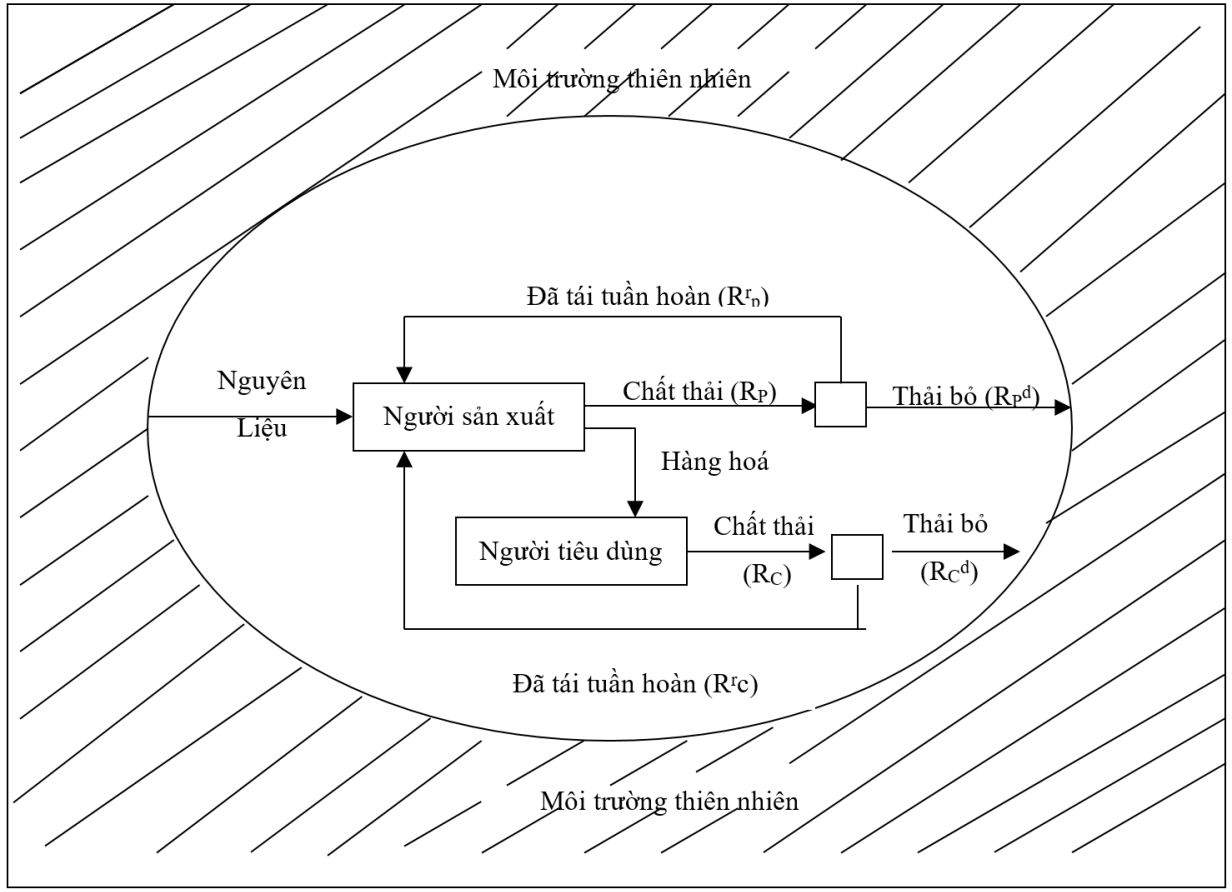

- NHẬN THỨC VỀ KINH TẾ TUẦN HOÀN
- CHÍNH SÁCH HIỆN HÀNH CỦA VIỆT NAM
- ĐỊNH HƯỚNG VÀ CÔNG VIỆC TIẾP TỤC LÀM

NHẬN THỨC VỀ KINH TẾ TUẦN HOÀN

TIẾP CẬN KTTH TỪ CẤU TRÚC CỦA NỀN KINH TẾ

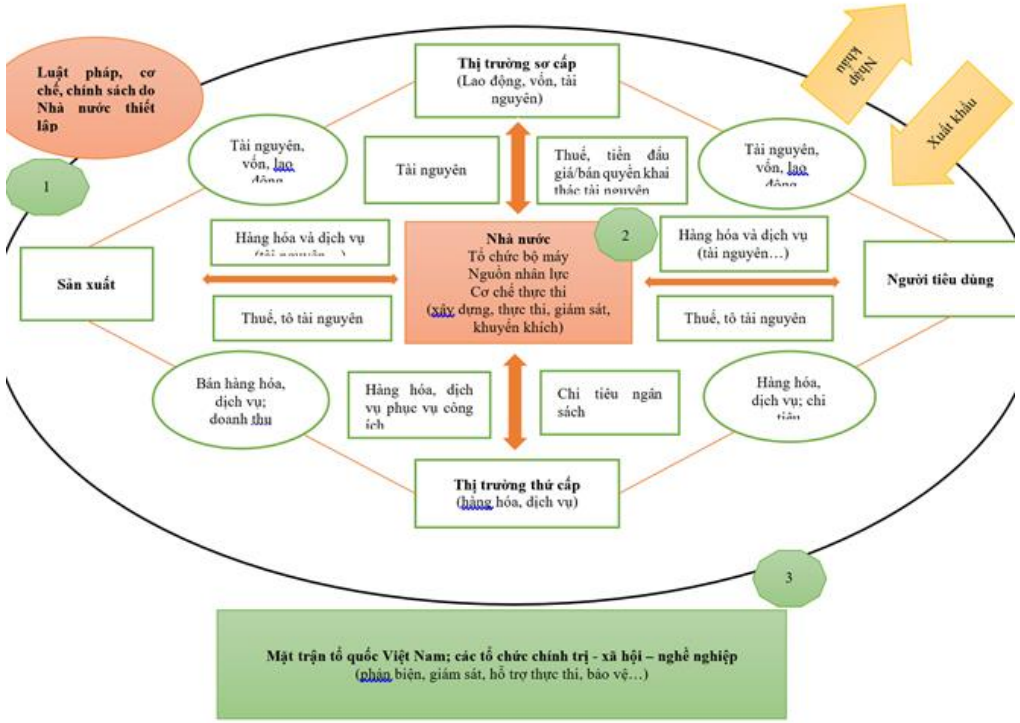
- Người sản xuất
- Người tiêu dùng
- Các dòng vật chất luân chuyển
- Tài nguyên thiên nhiên
- Chất thải tái tuần hoàn từ khu vực sản xuất, từ khu vực tiêu dung
- Thải bỏ

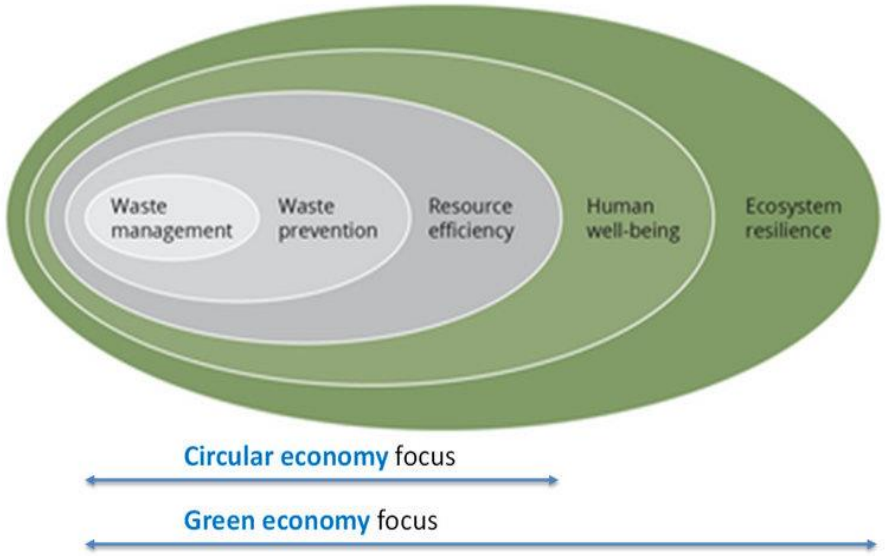
Nguồn: Barry C. Field, 1994

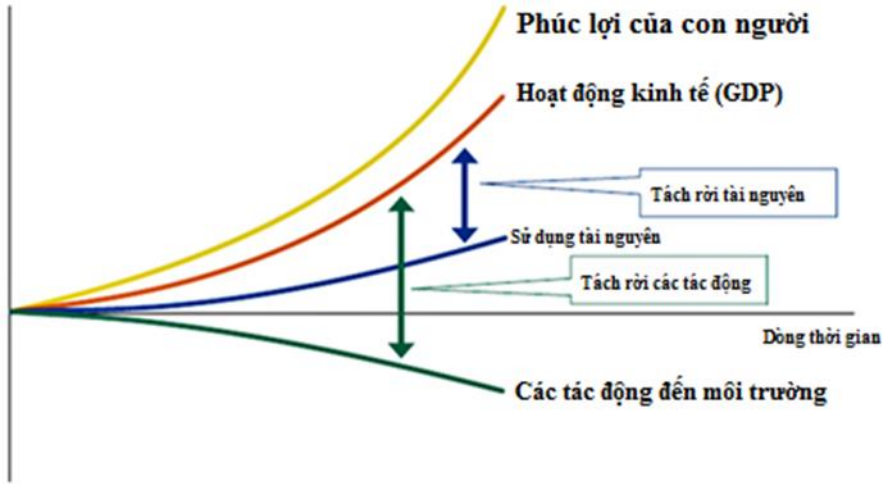
NHÀ NƯỚC TRONG QUẢN LÝ MÔI TRƯỜNG

- Xây dựng, thực thi và hoàn thiện hệ thống pháp luật, cơ chế chính sách;
- Định hướng, tạo môi trường, khởi xướng và tạo đà để hình thành, vận hành các yếu tố thị trường, các dạng thị trường;
- Phân bổ hiệu quả các nguồn lực, định hướng, điều tiết;
- Huy động sự tham gia của toàn xã hội;
- Nhà nước vừa là chủ thể quản lý nhà nước và cũng là chủ thể tham gia vào các quan hệ thị trường
- Thị trường đóng vai trò chủ yếu.
- Các tổ chức chính trị - xã hội.

KINH TẾ TUẦN HOÀN

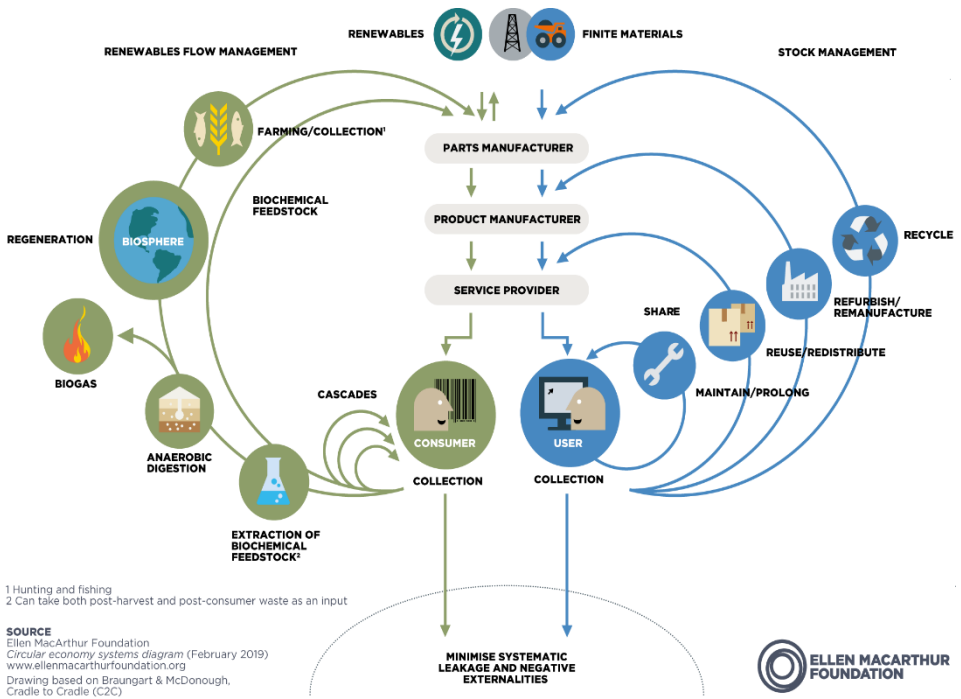

Nguồn: Decoupling Natural Resource Use and Environmental Impacts from Economic Growth
2011 UNEP International Resource Panel Report

- *"Là một nền kinh tế mà trong đó giá trị của sản phẩm, nguyên vật liệu và tài nguyên được duy trì trong nền kinh tế càng lâu càng tốt, và tạo ra chất thải tối thiểu"* (EC, 2018);
- Là một hệ thống công nghiệp với sự phục hồi và tái tạo thông qua thiết kế
- Là một đòn bẩy quan trọng để đạt được các mục tiêu quan trọng của các nhà hoạch định chính sách như tạo ra tăng trưởng kinh tế, tạo việc làm và giảm tác động môi trường (Andrew Morlet, 2015)
- Góp phần đạt được trực tiếp 8 trong 17 mục tiêu phát triển bền vững và sẽ tiếp tục lan tỏa để thúc đẩy đạt được các mục tiêu khác (Jinhui Li);
- Lợi ích kinh tế là động lực chính thúc đẩy áp dụng các mô hình kinh tế tuần hoàn;

NGUYÊN TẮC CỦA KINH TẾ TUẦN HOÀN

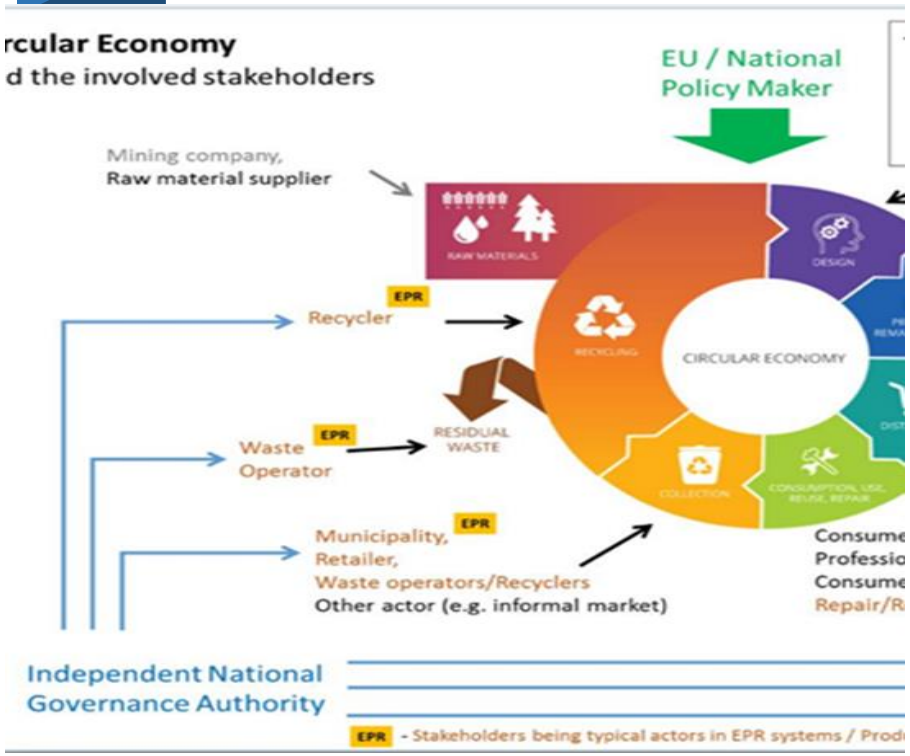
3 nguyên tắc chính là (Andrew Morlet, 2015):

➔Bảo tồn và tăng cường vốn tự nhiên thông qua kiểm soát các tài sản hữu hạn và cân bằng các dòng tài nguyên tái tạo nhằm tạo đòn bẩy để tái tạo, số hóa và trao đổi;

➔ Tối ưu hóa năng suất tài nguyên thông qua tuần hoàn các sản phẩm, các linh kiện và nguyên liệu trong sử dụng ở mức lợi ích cao nhất ở mọi lúc trong cả chu trình kỹ thuật và sinh học;

➔ Thúc đẩy hiệu quả của toàn hệ thống bằng cách tối thiểu hóa và thiết kế để loại bỏ các ngoại ứng tiêu cực.

Các bên liên quan trong khởi động và phát triển kinh tế tuần hoàn

- Ủy ban Châu Âu đã kêu gọi **tất cả các bên liên quan từ các cơ quan chính phủ, các doanh nghiệp khai thác khoáng sản và nguyên liệu thô, các nhà chế biến, sản xuất, phân phối, bán lẻ, người tiêu dùng, người thu gom rác...** tham gia (European Recycling Platform, 2017).
- **Các tổ chức, chính phủ đóng một vai trò quan trọng** trong việc tạo ra và tạo điều kiện cho một nền kinh tế tuần hoàn xuất hiện và phát triển mạnh ➔ Họ định hướng và tạo động lực của đổi mới và đầu tư.
- KTTH cung cấp một khuôn khổ cho phép chính phủ hiện thực hóa nhiều tham vọng kinh tế, môi trường và xã hội (Ellen Macathur Foundation, n.d.).

Thể chế, quản trị và xã hội trong thực hiện KTTH

- **Tiếp cận thị trường để hoàn thiện thể chế gắn với tái cơ cấu nền kinh tế phù hợp với định hướng kinh tế thị trường**

➔Thể chế rõ và thực thi đầy đủ vai trò và trách nhiệm;

➔Phát huy vai trò của các công cụ, cơ chế dựa vào thị trường để điều tiết hành vi của các chủ thể theo hướng thân thiện với môi trường.

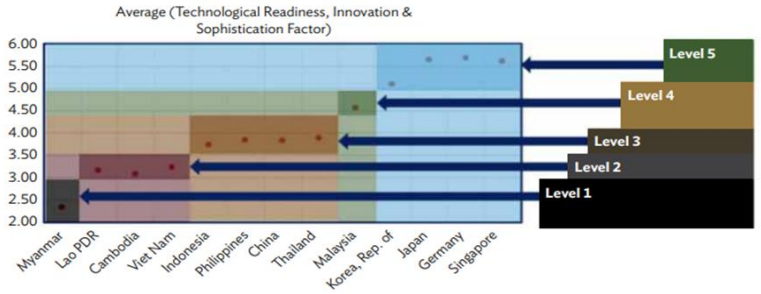
➔ Tạo dựng các yếu tố thị trường, điều kiện thị trường để hình thành, vận hành và phát triển thị trường hàng hóa và dịch vụ môi trường, các sản phẩm tái chế, tái sử dụng.

- **“Quản trị tốt thúc đẩy sự bình đẳng, sự tham gia, sự đồng thuận, tính minh bạch, trách nhiệm giải trình và pháp trị, trong một cách có hiệu lực, hiệu quả và lâu dài”.**
- **Trách nhiệm xã hội và văn hóa tái chế, tái sử dụng và sử dụng hiệu quả tài nguyên.**

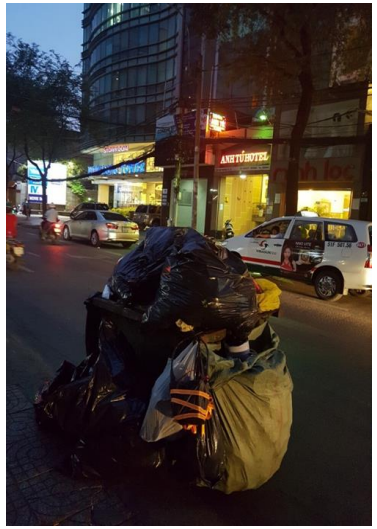
CHÍNH SÁCH HIỆN HÀNH VỀ KINH TẾ TUẦN HOÀN Ở VIỆT NAM

Figure 11. ASEAN Potential for Industry 4.0

ASEAN = Association of Southeast Asian Nations, Lao PDR = Lao People's Democratic Republic.
Source: Authors.

ASEAN countries need to progress swiftly to catch up with developed nations in terms of technology and innovation. The research and development sector should be strengthened with suitable policies and strategies.

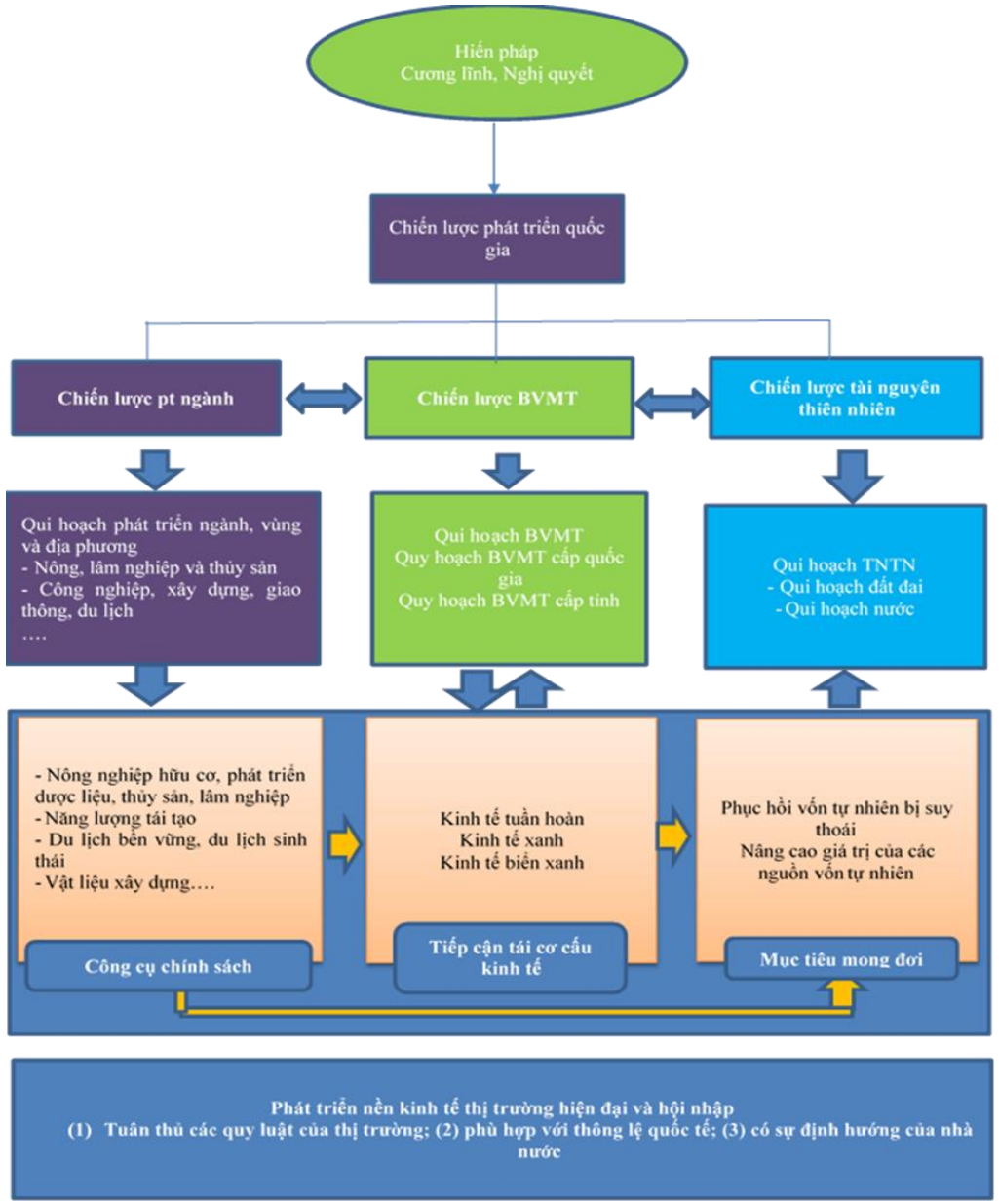
Chủ trương, định hướng của Đảng

- Chỉ thị 36/CT-TW ngày 25/6/1998 của Bộ Chính trị về tăng cường công tác bảo vệ môi trường trong thời kỳ công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước;
- Nghị quyết số 41-NQ/TW ngày 15/11/2004 của Bộ Chính trị về bảo vệ môi trường trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước;
- Cương lĩnh xây dựng đất nước năm 2011 (bổ sung, phát triển)
- Chiến lược phát triển KTXH 10 năm;
- Nghị quyết 24 (Kết luận 56)
- Nghị quyết số 55-NQ/TW về định hướng Chiến lược phát triển năng lượng quốc gia của Việt Nam đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045
- Nghị quyết khác (kinh tế tập thể, kinh tế tư nhân, kinh tế tập thể, hoàn thiện thể chế kinh tế thị trường định hướng XHCN, văn hóa, phát triển bền vững kinh tế biển…);
- Dự thảo Chiến lược, Kế hoạch phát triển KTXH đã đề cập đến KTTH;

3. Chính sách hiện hành về phát triển kinh tế tuần hoàn

Nghị quyết số 06/NQ-CP ngày 07 tháng 3 năm 2012 của Chính phủ ban hành Chương trình hành động của Chính phủ nhiệm kỳ 2011 – 2016

Nghị quyết số 08/NQ-CP

Nghị quyết số 27/NQ-CP

Luật Bảo vệ môi trường

Luật Đầu tư

Luật Chuyển giao công nghệ

Luật Khoáng sản

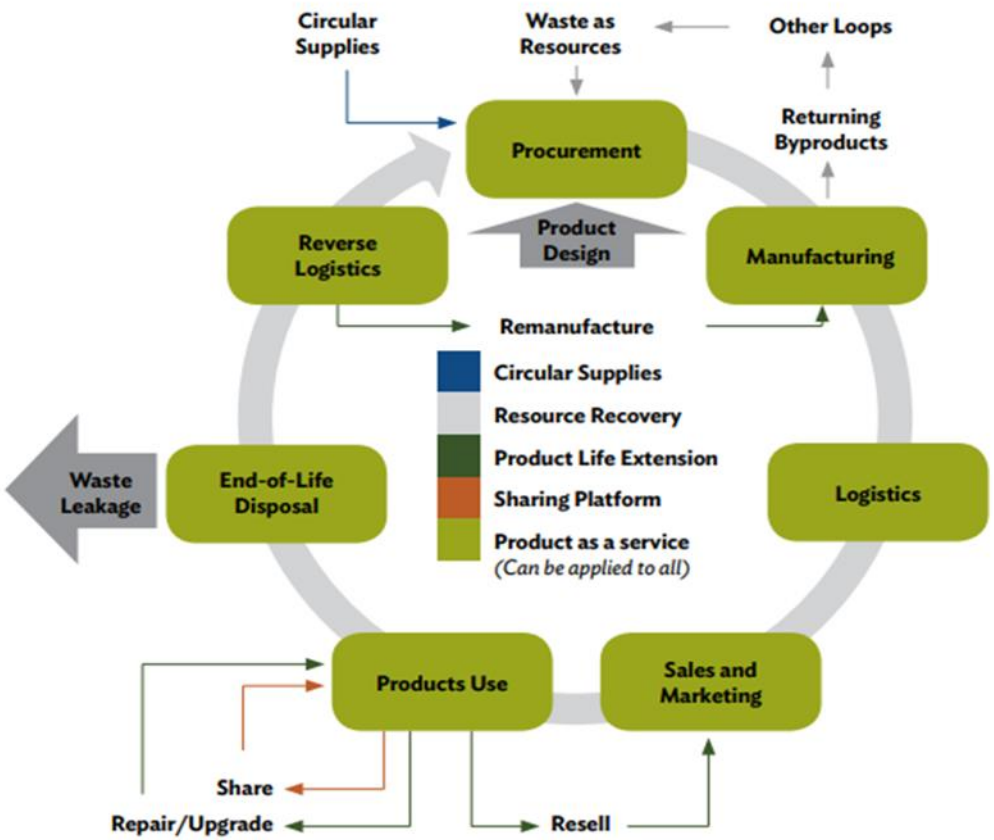
Luật Đất đai

Luật Biển Việt Nam

Nghị định 82/2018/NĐ-CP quy định về quản lý KCN và khu kinh tế với khái niệm cộng sinh công nghiệp

Thông tư số 128/2016/TT-BTC về việc miễn, giảm thuế xuất khẩu đối với các sản phẩm thân thiện với môi trường; sản phẩm từ hoạt động tái chế, xử lý chất thải

3. Chính sách hiện hành về phát triển kinh tế tuần hoàn

Chiến lược phát triển kinh tế - xã hội

Chiến lược tăng trưởng xanh

Chiến lược quốc gia về quản lý tổng hợp chất thải rắn

Chiến lược phát triển công nghiệp

Chiến lược sản xuất sạch hơn

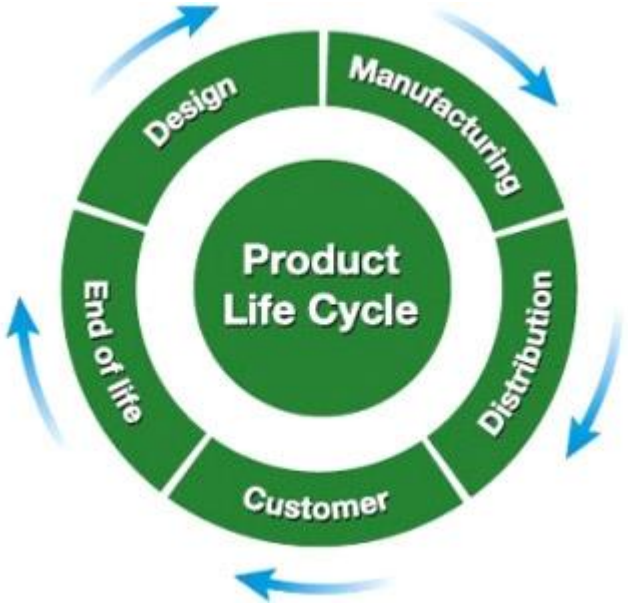
Chiến lược sử dụng công nghệ sạch

Chương trình phát triển của một số ngành công nghệ cao

Đề án phát triển ngành công nghiệp môi trường

Chiến lược phát triển ngành chăn nuôi 2020 – 2030, tầm nhìn 2045

Tiếp cận theo vòng đời sản phẩm

Thiết kế:

- Thông tư số: 41/2013/TT-BTNMT
- Thông tư Số: 07/2012/TT-BTNMT
- Thông tư Số: 25/2019/TT-BTNMT

Sản xuất

- Quyết định số 76/QĐ-TTg ngày 11/01/2016
- Quyết định số 889/QĐ-TTg
- Quyết định Số: 1393/QĐ-TTg ngày 25 tháng 9 năm 2012
- Chiến lược bảo vệ môi trường quốc gia đến năm 2020, tầm nhìn đến 2030
- Chiến lược phát triển kinh tế - xã hội của Việt Nam giai đoạn 2011 – 2020
- Chiến lược Phát triển bền vững giai đoạn 2011 – 2020

Tiêu dùng

- Quyết định số 76/QĐ-TTg ngày 11/01/2016
- Quyết định số 889/QĐ-TTg

Dịch vụ

- Quyết định 249/QĐ-TTg ngày 10/02/2010
- Quyết định 249/QĐ-TTg ngày 10/02/2010

Tiếp cận theo hoạt động của KTTH

Circular Supplies: Provide renewable energy, bio based or fully recyclable input material to replace single-lifecycle inputs.

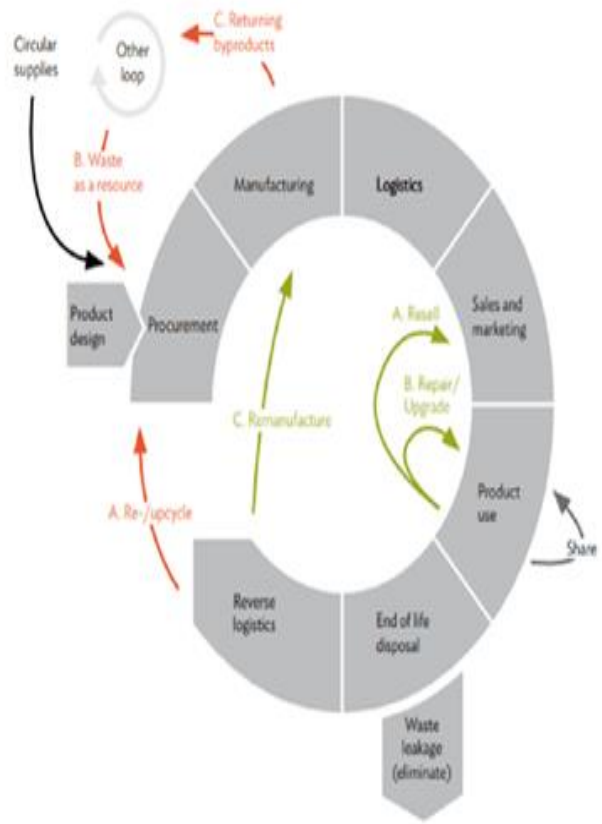
Resource Recovery: Recover useful resources/ energy out of disposed products

Product Life Extension: Extend working lifecycle of products and components by repairing, upgrading and reselling

Sharing Platform: Enable increased utilization rate of products by making possible sgared use/ access/ownership

Product as a Service: Offer product access and retain ownership to internalize benefits of circular resource productivity

**Can be applied to product flows in any part of the value chain*

Source: Accenture, 2014.

Chia sẻ
- Quyết định Số: 999/QĐ-TTg ngày 12 tháng 8 năm 2019

Cho thuê

Sửa chữa

Tái sử dụng
- Nghị định Số: 09/VBHN-BTNMT ngày 25 tháng 10 năm 2019
- Thông tư 08/2017/TT-BXD
- Chỉ thị 33/CT-TTg

Làm mới và tái chế
- Nghị định Số: 09/VBHN-BTNMT ngày 25 tháng 10 năm 2019
- Thông tư 08/2017/TT-BXD
- Chỉ thị 33/CT-TTg

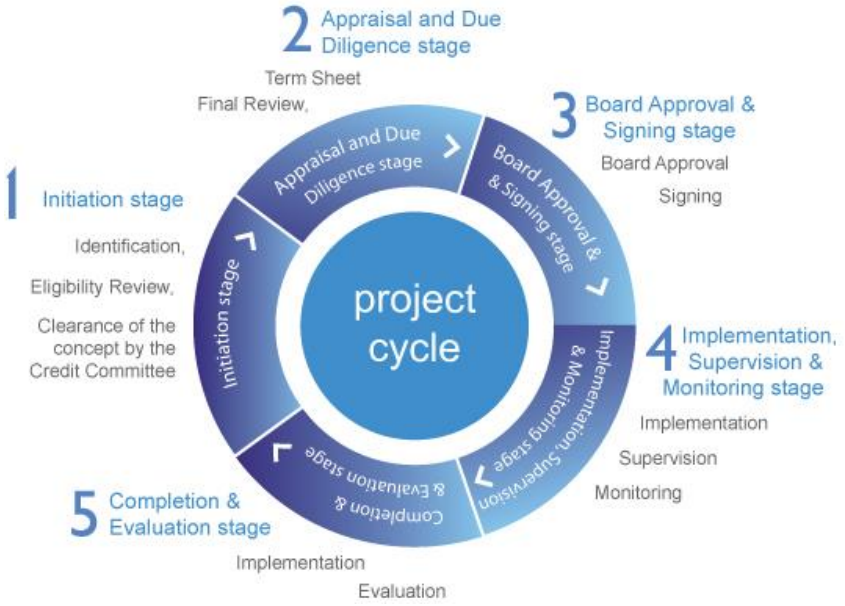
TIẾP CẬN THEO VÒNG ĐỜI DỰ ÁN

Khởi động dự án

- Luật BVMT 2014
- Nghị định 18/2015/NĐ-CP
- Thông tư 27/2015/TT-BTNMT
- Thông tư 18/2016/TT-BNNPTNT
- Nghị định Số: 40/2019/NĐ-CP
- Thông tư Số: 25/2019/TT-BTNMT

Triển khai, vận hành dự án

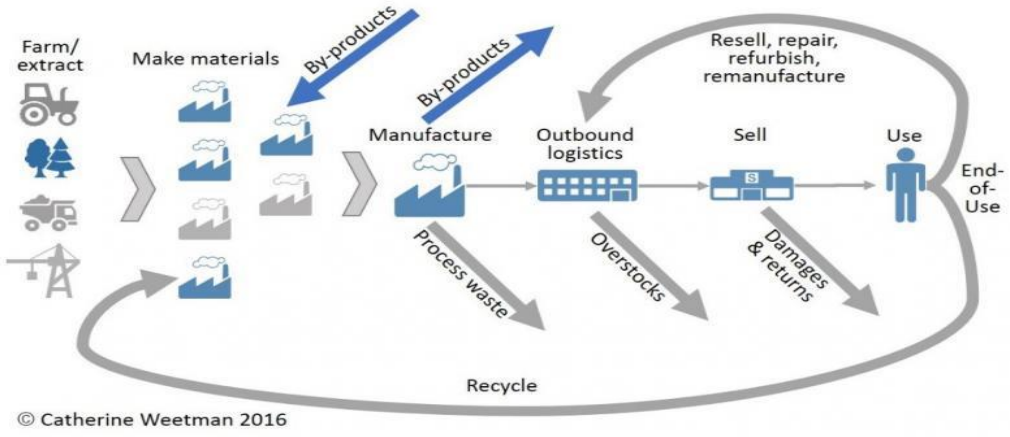
- Tuần hoàn chất thải; Quản lý chất thải; kiểm toán môi trường; công cụ kinh tế (thuế/phí, …)

Kết thúc dự án

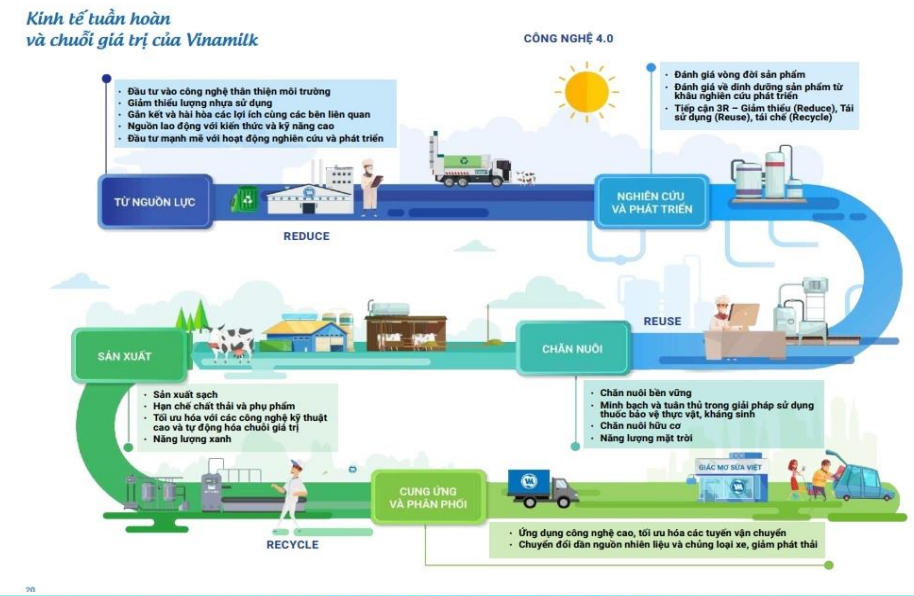
- Luật BVMT 2014
- Luật Khoáng sản số 60/2010/QH12
- Luật Khoáng sản số 60/2010/QH12
- Thông tư Số: 38/2015/TT-BTNMT
- Thông tư Số: 38/2015/TT-BTNMT Nghị định Số: 40/2019/NĐ-CP
- Thông tư Số: 25/2019/TT-BTNMT
- Nghị định số 15/2012/NĐ-CP

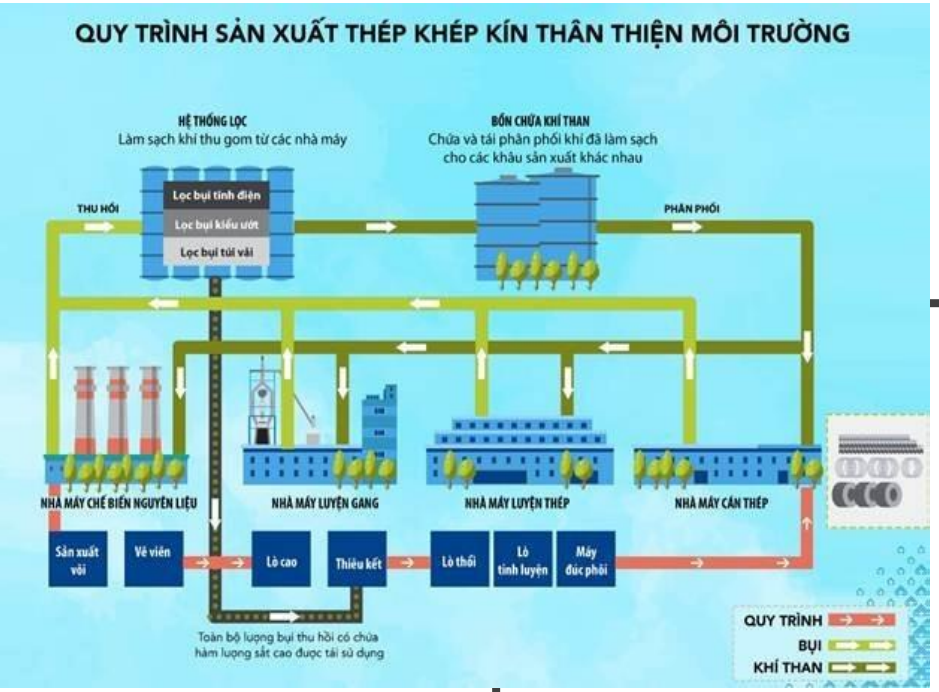
CHÍNH SÁCH KINH TẾ TUẦN HOÀN THEO NGÀNH KINH TẾ

Mã ngành phân loại theo chữ cái	Tên ngành
A	Nông nghiệp, lâm nghiệp và thủy sản
B	Khai khoáng
C	Công nghiệp chế biến, chế tạo
D	Sản xuất và phân phối điện, khí đốt, nước nóng, hơi nước và điều hòa không khí
E	**Cung cấp nước, hoạt động quản lý và xử lý rác thải, nước thải**
F	Xây dựng
G	Bán buôn và bán lẻ; sửa chữa ô tô, mô tô, xe máy và xe có động cơ khác
H	Vận tải kho bãi
I	Dịch vụ lưu trú và ăn uống
J	Thông tin và truyền thông
K	Hoạt động tài chính, ngân hàng và bảo hiểm
H	Hoạt động kinh doanh bất động sản
M	Hoạt động chuyên môn, khoa học và công nghệ
N	Hoạt động hành chính và dịch vụ hỗ trợ

Tiếp cận theo ngành, lĩnh vực

Nông nghiệp, lâm nghiệp và ngư nghiệp

- Chương VI của Nghị định 109/2018/NĐ-CP
- Quyết định số 885/QĐ-TTg
- Luật Chăn nuôi 2018
- Chiến lược phát triển ngành chăn nuôi đến năm 2020

Công nghiệp

- Điều 4 Quyết định 16/2015/QĐ-TTg
- Thông tư Số: 34/2017/TT-BTNMT ngày 04/10/2017
- Quyết định số 16/2015/QĐ-TTg
- Điều 31 Nghị định 155/2016/NĐ-CP

Xây dựng

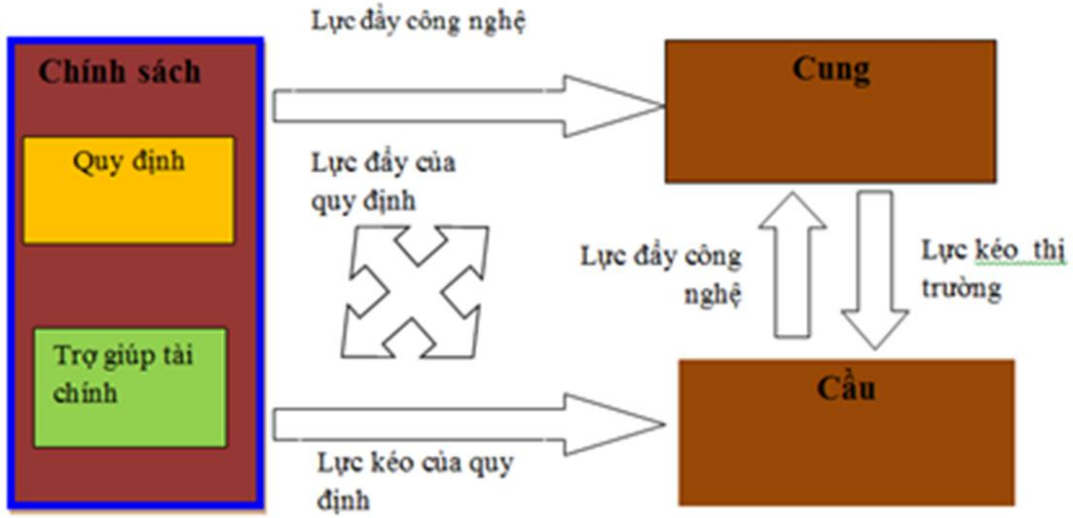
- Nghị định Số: 24a/2016/NĐ-CP ngày 05/4/2016
- Quy hoạch phát triển VLXD

Dịch vụ

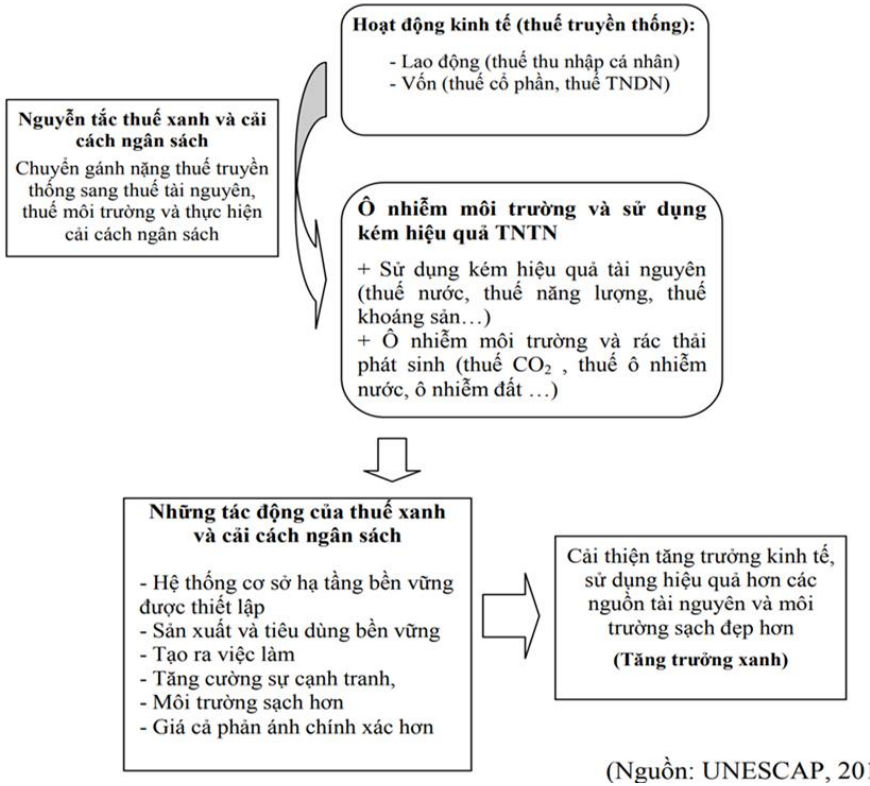
- Đề án “Phát triển dịch vụ môi trường đến năm 2020”
- Quyết định số 1030/QĐ-TTg
- Quyết định số 1216/QĐ-TTg

Tiếp cận theo công cụ chính sách & nguồn lực cho BVMT

- Thuế BVMT
- Phí BVMT
- Ưu đãi, hỗ trợ
- Trách nhiệm của nhà sản xuất
- Tiêu dùng xanh
- Tín dụng xanh
- Quỹ bảo vệ môi trường

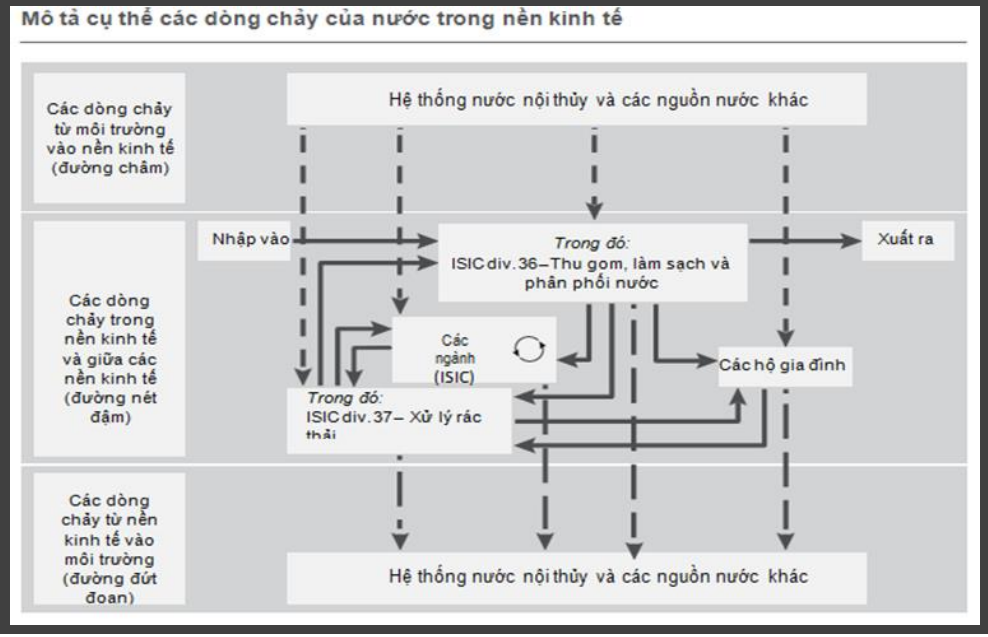
Hình được điều chỉnh dựa trên tài liệu (Horbach, 2008)

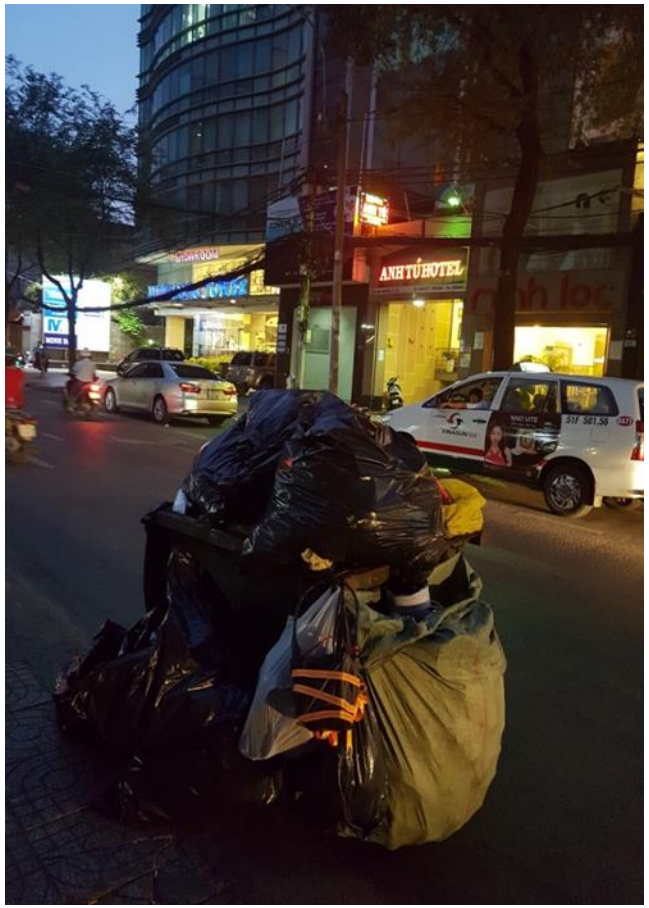
(Nguồn: UNESCAP, 2011)

3. Chính sách hiện hành về phát triển kinh tế tuần hoàn

- **Tiếp cận theo loại chất thải**

A	**Chất thải rắn**	- Chiến lược quốc gia về quản lý tổng hợp chất thải rắn đến năm 2025, tầm nhìn 2045 - Giá dịch vụ thu gom, xử lý chất thải theo quy định của từng tỉnh/Thành phố
B	Nước thải	- Luật Tài nguyên nước, Luật Bảo vệ môi trường - Nghị định 80/2014/NĐ-CP về thoát nước và xử lý nước thải; - Tiêu chuẩn nước thải
C	Khí thải	- Nghị định số 38/2015/NĐ-CP (Nghị định 38) về việc quản lý chất thải và phế liệu; - Nghị định 40/2019/NĐ-CP

Tiếp cận theo vùng, miền

Khu công nghiệp sinh thái

- Nghị định số 82/2018/NĐ-CP

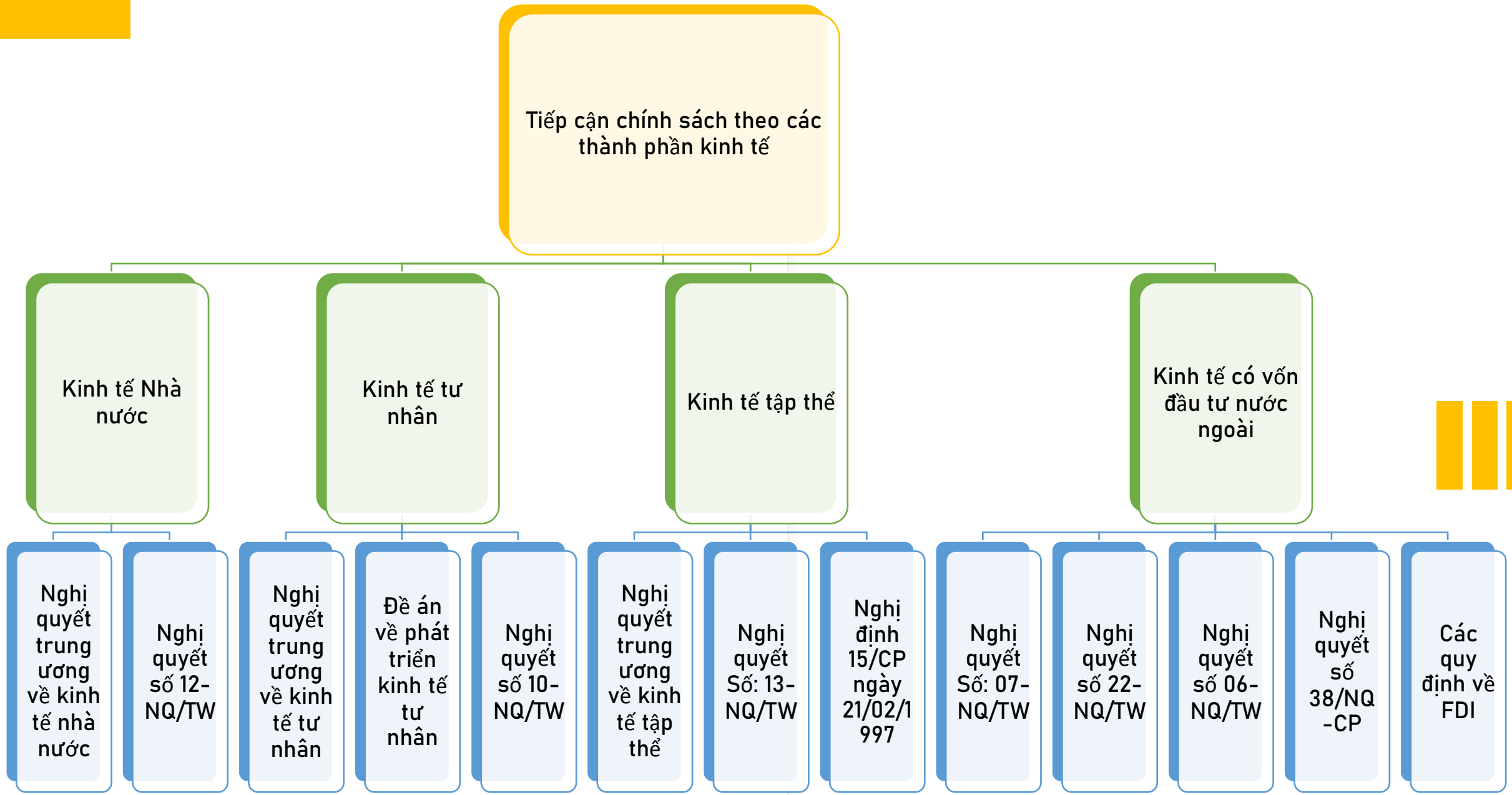
Đô thị xanh

- Thông tư số 01/2018/TT-BXD

Nông thôn

- Chương trình mục tiêu quốc gia về xây dựng NTM giai đoạn 2000 -2020

Tiếp cận chính sách theo các thành phần kinh tế
Kinh tế Nhà nước
Kinh tế tư nhân
Kinh tế tập thể
Kinh tế có vốn đầu tư nước ngoài
Nghị quyết trung ương về kinh tế nhà nước
Nghị quyết số 12-NQ/TW
Nghị quyết trung ương về kinh tế tư nhân
Đề án về phát triển kinh tế tư nhân
Nghị quyết số 10-NQ/TW
Nghị quyết trung ương về kinh tế tập thể
Nghị quyết Số: 13-NQ/TW
Nghị định 15/CP ngày 21/02/1997
Nghị quyết Số: 07-NQ/TW
Nghị quyết số 22-NQ/TW
Nghị quyết số 06-NQ/TW
Nghị quyết số 38/NQ-CP
Các quy định về FDI

Á lực môi trường + phát triển nhanh và bền vững ➔ Kinh tế tuần hoàn ở Việt nam

- Đô thị hóa, công nghiệp hóa mạnh mẽ.
- Ô nhiễm môi trường đô thị, nông thôn ngày càng nghiêm.
- Thu gom, phân loại và xử lý chất thải còn có nhiều bất cập.
- Tính hiệu lực của các qui định pháp luật về quản lý chất thải chưa cao.
- Các công cụ chính sách, đặc biệt là công cụ kinh tế chưa phát huy được vai trò.
- Thị trường các lĩnh vực hàng hóa và dịch vụ môi trường, sản phẩm thân thiện với môi trường, sản phẩm tái chế còn kém.
- Trách nhiệm xã hội của doanh nghiệp, người dân trong chấp hành các quy định pháp luật về môi trường trong quá trình sản xuất, tiêu dùng còn hạn chế.

MỘT SỐ VẤN ĐỀ VỀ CHÍNH SÁCH KTTH Ở VIỆT NAM

- Kinh tế tuần hoàn là cách tiếp cận đúng, nhận được sự hưởng ứng cua cộng đồng doanh nghiệp, người hoạch định chính sách và cả người dân vì chính những lợi ích kinh tế, xã hội và môi trường nói mang lại.
- Tuy nhiên:

➔Chưa đồng bộ, thống nhất về chính sách, hành động thực tiễn để tập trung nguồn lực, chính sách hướng đến KTTH;

➔ Một số công cụ chính sách chưa phát huy được vai trò như thuế/phí về môi trường; nhãn sinh thái, quản lý chất thải, … Chưa tạo ra được động lực đủ mạnh để thay đổi hành vi toàn xã hội theo hướng thân thiện môi trường;

➔ Tính hiệu lực, hiệu quả của các chính sách còn hạn chế;

3. Kinh tế tuần hoàn trong dự thảo chính sách, pháp luật giai đoạn tới

- A. Trong dự thảo Chiến lược, Kế hoạch phát triển KTXH;
- B. Trong dự thảo Luật Bảo vệ môi trường sửa đổi cũng đã đưa ra qui định riêng về kinh tế tuần hoàn;
- Lồng ghép định hướng kinh tế tuần hoàn vào các qui định cụ thể trong Luật BVMT như trong các công cụ kinh tế (như thuế/phí môi trường, nhãn sinh thái, đặt cọc – hoàn trả, công nghiệp môi trường, dịch vụ môi trường, chi tiêu công xanh, tài chính xanh…); qui định về quản lý chất thải rắn, nước thải.

Một số việc cần tiếp tục làm (Góc độ Chiến lược, Chính sách)

- Xây dựng đề án tổng thể thực hiện kinh tế tuần hoàn theo yêu cầu của Nghị quyết số 55-NQ/TW.
- Nghiên cứu, xây dựng chính sách thuế các-bon thích hợp đối với việc sử dụng nhiên liệu hoá thạch.
- Hoàn thiện khung chính sách, xây dựng và bổ sung hệ thống tiêu chuẩn, quy chuẩn quốc gia về khí thải và chất thải trong ngành năng lượng.
- Xây dựng và triển khai Đề án tích hợp mô hình kinh tế tuần hoàn vào chiến lược phát triển các doanh nghiệp năng lượng.
- Rà soát, điều chỉnh và bổ sung những nội dung liên quan đến ngành năng lượng trong Chiến lược quốc gia về biến đổi khí hậu, Chiến lược quốc gia về tăng trưởng xanh, Chiến lược phát triển bền vững Việt Nam, Chiến lược biển Việt Nam và các chiến lược khác có liên quan.

Một số việc cần tiếp tục (Góc độ pháp luật)

- Xây dựng lộ trình, tiêu chí, khung chính sách khuyến khích áp dụng KTTH
- Cấu trúc và hoàn thiện lại hệ thống chính sách để thúc đẩy chuyển đổi sang kinh tế tuần hoàn.
- Hoàn thiện pháp luật về bảo vệ môi trường, quản lý và sử dụng tài nguyên thiên nhiên cần phải được xem là giải pháp hàng đầu để thực hiện kinh tế tuần hoàn.
- Tăng cường sử dụng các công cụ kinh tế, cơ chế dựa vào thị trường kết hợp với biện pháp xử phạt hành chính để điều chỉnh hành vi của doanh nghiệp, người dân theo hướng thân thiện với môi trường.
- Trọng tâm của kinh tế tuần hoàn trong giai đoạn tới phải thúc đẩy sản xuất, tiêu dùng bền vững;
- Công nghiệp môi trường và dịch vụ môi trường.

Trân trọng cảm ơn!

 lv.manh82@gmail.com

 +84 982440903